

Таким чином, в умовах становлення інформаційного суспільства інформаційна інфраструктура стає визначальним фактором впливу на розвиток ОСУП. Інформаційна інфраструктура, яка розвивається під впливом внутрішніх та зовнішніх сил, сприяє оптимізації форм, способів та методів формування ОСУП. Така саморегулююча система здатна відбракувати ті елементи ОСУП, цілі яких суперечать її власним. Це одна з найважливіших системних властивостей. Удосконалення ОСУП на основі інформаційної інфраструктури може забезпечити такі переваги підприємству:

- зменшення часу реагування ОСУП та підвищення її пропускної здатності;
- удосконалення та урізноманітнення функціонального наповнення ОСУП;
- поліпшення координованості й планування дій у рамках ОСУП;
- підвищення ступеня задоволення результативністю ОСУП;
- підвищення рівня комунікацій як всередині ОСУП, так і зі зовнішнім середовищем;
- підвищення продуктивності прийнятих рішень ОСУП.

Перспективи подальших досліджень. Цікавим напрямом наступних досліджень можуть бути закономірності розвитку ОСУП та формування засобів їх формалізованого опису.

Література

1. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н.І. Гражевська. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 401 с.
2. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. акад. НАН України, д-р техн. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України Б.С. Патона. – К. : Вид-во ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАУ України", 2012. – 72 с.
3. Пасічник Г.О. Перспективи розвитку інтегрованих корпоративних структур / Г.О. Пасічник // *Фінанси України* : журнал. – 2002. – № 12. – С. 123-131.
4. Пилипенко А.А. Конкурентна стратегія й формування системи стратегічного управління розвитком інтегрованої структури бізнесу / А.А. Пилипенко // *Коммунальное хозяйство городов* : науч.-техн. сб. – 2008. – № 82. – С. 84-91.
5. Мозгова Г.В. Порівняльна характеристика готовності України, Росії та Молдови до мережевої економіки / Г.В. Мозгова, В.О. Тарасенко // *Науковий вісник Херсонського державного університету* : зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 5. – Ч. 1. – С. 89-92.
6. Каменнова М. Технологии для виртуального предприятия / Мария Каменнова, Александр Громов. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.ospru.ru/os/2000/04/177994/>.

Новакивский И.И., Войцеховская Ю.В. Развитие организационных систем управления предприятий в условиях информатизации

Проведен анализ эволюции организационных систем управления предприятий при переходе от постиндустриального к информационному обществу. Выделены основные черты различных организационных систем управления предприятий, которые иницируют процессы информатизации. Обоснован тезис об определяющей роли информационной инфраструктуры в реформировании и развитии организационной системы управления предприятия, раскрыты аспекты взаимосвязи основных этапов этого процесса. Определены факторы, влияющие на эффективность информационной инфраструктуры организационной системы управления предприятий, а также направления ее совершенствования.

Ключевые слова: организационная система управления предприятия, информационная инфраструктура, информационное общество, информация.

Novakivsky I.I., Voytsekhovska Yu.V. The Evolution of Organisational Management Systems in the Conditions of Management Informatization

The evolution of organizational management systems during the transition from post-industrial to an information society is analysed. The main features of the organizational enterprise differences that initiate the informatization processes are specified. The thesis concerning

decisive role in the information infrastructure and the reform of organizational management company is substantiated, revealing the aspects of the interrelation of the process basic stages. The factors that influence the effectiveness of organizational information of infrastructure management are defined as well as areas of its improvement.

Key words: organisational company system, informational infrastructure, informational society, information.

УДК 130.122:504.03.

Доц. В.Т. Андрушко¹, канд. істор. наук;
о. Михайло Лучків²; докторант Л.М. Волошин³; магістрант Н.О. Микита¹

РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ – ГОЛОВНА ЗАСАДА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Розглянуто моральні причини посилення глобальної екологічної кризи, її реальну загрозу для існування людини і природи. Розкрито значення релігії, духовності, моралі, охорони довкілля і їх взаємозв'язок у подоланні цієї кризи. Наголошено на особистій відповідальності за створений Богом світ-природу, його майбутність, а також на актуальних проблемах релігійного виховання студентської молоді, покликаної бути носієм духовності та плекати Божі й моральні чесноти, молитви і добрі діла, прихилитися серцем і душею до Духовної мудрості Ісуса Христа, мати належну повагу до людей, інших живих створінь і природи.

Ключові слова: Бог, Святе Письмо, релігія, світ, духовність, людина, природа, екологія, обов'язок, відповідальність, освіта.

"Я – Світло світу. Хто йде за Мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя" (Йо. 8, 12)

Сучасна екологічна криза, яка охопила світ, не обминула Україну. Вона становить комплексну та далекосяжну проблему, яка щораз більше актуалізується і поглиблюється, стає реальною загрозою для людини та природи, а тому потребує пріоритетного вирішення.

Вражаючим є не тільки масштаби екологічної загрози для майбутнього людини та світу природи, але сьогоdnішній стан довкілля. Широкомасштабне, часто необдумане і хижачке знищення "зелених легень" планети – лісів, опустелювання велетенських просторів, ще недавно плідної та життєдайної землі внаслідок безвідповідального сільського господарювання і понадмірного використання мінеральних добрив та отрутохімікатів, чи зростаюче знищення багатьох біологічних видів – ось далеко не повний перелік наслідків впливу нашої техногенної цивілізації на природне довкілля [2, с. 9].

Людина викривлено усвідомлює своє місце та завдання у навколишній природі, тому внаслідок необдуманого використання природних ресурсів іде назустріч небезпеці руйнування довкілля і цим самим стає жертвою власної діяльності. Людство поступово вбиває себе. Наступні покоління не мають жодного шансу жити повноцінно, а їхні нащадки – вжити взагалі.

Діяльність людини зіпсує гордістю та самолюбством. Технічними винаходами вона щораз більше поширює своє панування над Землею, а радше – втручання в її гармонію. Тому людська діяльність повинна скеровуватись на користь лю-

¹ НЛТУ України, м. Київ;

² настоятель храму св. Андрія Первозванного, м. Львів;

³ Люблінський католицький університет (PII)

дини і збереження довкілля – життєвого середовища, оберігаючи вищість моральних вартостей над прогресом, позаяк гідність людини полягає в тому, чим вона є, а не чим вона володіє. Ось чому актуальним у цьому плані є аналіз духовності, моралі, охорони довкілля і значення їх у взаємовідносинах між людьми та природним навколишнім середовищем, оскільки в центрі нинішньої екологічної кризи є проблема морального вибору і духовної орієнтації сучасної людини. Таким чином, екологічна криза – це моральна проблема, в основі якої лежить відповідальність людини за свою поведінку, за свої вчинки перед своєю совістю (духовним голосом Бога в душі людини), перед іншими, але також в особливий спосіб перед Богом.

Глибока криза найціннішого й найсвятішого – любові до Бога, людей і природи – охопила державний, соціально-економічний, політичний, культурний та побутовий рівні. Адже політичні, соціальні та виробничі відносини – це насамперед, моральні людські відносини. Людина щодня перебуває в центрі моральних стосунків. Тому прогрес може бути справжнім тільки тоді, коли він служить людині й коли вона сама зростає, коли зростають не тільки її технічні можливості, а й моральний потенціал. Справжньою проблемою в історичній ситуації є брак рівноваги між надзвичайно стрімким ростом технічного потенціалу і ростом моральних можливостей, які розвиваються непропорційно. Ось чому релігійне виховання людини – це справжній рецепт, так би мовити, ключ до всього. І це також її шлях. Людина походить від Бога і створена на образ і подобу Божу, співпрацює в особливий спосіб зі Своім Творцем, їй належить пошана, незнищенність та непорушність від зачаття аж до смерті. Тому ідея Бога має бути панівною в людській свідомості, в її душі. "Бог – любов" (1 Йо. 4, 8). Любов'ю усе збудоване, а без любові усе розпадається, руйнується. Саме в християнській вірі, в поєднанні з Богом як вищою реальністю, формується світоглядна основа кожного, бо тільки людина, яка вірить в Бога, яка у своєму особистому житті керується Божими Заповідями і саме на них будує свої стосунки з іншими людьми та свою працю, спроможна на жертву. Тільки релігійна людина, вихована на Євангельських цінностях, служить Богові, тому вона буде служити і ближньому. Люди, далекі від морально-етичних засад життя, ніколи не зможуть бути добрими представниками спільноти, суспільства чи народу. Очевидно, що тільки релігійно свідомо, морально стійка та інтелігентна людина розуміє таємницю свого життя, покликання та призначення, духовний світ і повсякденну діяльність.

У цьому сенсі головною передумовою для розвитку майбутнього земної цивілізації є релігійно-етична орієнтація людини, яка покликана до екологічно відповідальної поведінки у всіх сферах своєї життєдіяльності, які мають вплив на якісний стан її довкілля. Однак, на жаль, досі немає комплексного дослідження, яке стосувалося б цього важливого питання, а тому воно вважається недостатньо вивченим.

Мета дослідження – проаналізувати й осмислити з богословських та наукових позицій причини сучасної екологічної кризи; розкрити суть та роль релігії у збереженні довкілля; показати, що християнська духовність і охорона довкілля – частина одного, цілісного та єдиного Господнього плану спасіння людства, – Божого плану любові й правди, який є для людства найважливішим обов'язком.

Ставлення релігії до охорони навколишнього природного середовища – тема, що має надзвичайно багато складових. Зв'язок релігії з екологією багатогранний. Для найбільш повного висвітлення і визначення цих понять, цю пробле-

му потрібно розглянути передусім у пізнавальному (гносеологічному) значенні. Такий аспект допоможе правильно зрозуміти визначення самого поняття "релігія" та її місце і роль у житті кожної людини, гармонізації взаємодії природи та суспільства. Релігія (для України традиційною є християнська релігія) – це зв'язок людини і Бога, особи і Божества. Тобто це зв'язок земного і небесного, матеріального і духовного, тлінного і нетлінного, скінченного і безкінченного. Релігія – це ставлення людини до Бога та Бога до людини, діалог між людиною і Богом. Вона не може виникнути без Божого Одкровення (руху Бога на зустріч людині). Релігія подарована людині Богом, а не вигадана людиною. Людина за своєю природою і покликанням – істота релігійна. Прийшовши від Бога, прямуючи до Бога, людина повністю живе тільки тоді, коли вільно переживає свій зв'язок із Богом. Цей зв'язок починається з моменту зачаття людини, тобто коли вона отримує від Бога безсмертну душу. Отож, релігійне почуття у людини є первісним. Вона народжується релігійною.

Головним елементом релігії є правда про Бога, яка походить тільки від Нього. Людина не може змінювати її, бо не має влади над нею. Правда належить Богові. Отже, релігія встановлюється Богом і згодою людини. Релігія актуалізує людину, сповнює її як особу, поєднує її з Найдосконалішою Особою. Бог, будучи повнотою буття, є повнотою вартості, найвищим Добром, Істиною. Він у повноті володіє всією досконалістю. Бог є Святістю. Людина ж стає святою настільки, наскільки поєднується з Богом – Святістю, – і має в Ньому частку. Вона стає святою завдяки участі у Святості Бога. У створенні світу людина, "єдине створіння на Землі, яке Бог хотів тільки задля Нього самого", посідає особливе місце. Тільки людина через пізнання, віру і любов покликана брати участь у Божому житті, жити Божим життям.

Людина повинна мати довір'я до Бога. Його сила й могутність перемаже все. Так говорить псаломпівець про опіку Божу: "Господь – мій пастир: Нічого мені не бракуватиме... Він відживляє мою душу, веде мене по стежках правих імені ради свого. Навіть коли б ходив я долиною темряви, – я не боюся лиха, бо Ти зо мною. Жезло Твоє й палиця Твоя – вони дають мені підтримку" (Пс. 23.1, 3-4).

Бог – всевидючий, Він знає все, Його очі відкриті день і ніч. І Він завжди чуває над своїми створіннями: "Віднині очі Мої будуть відкриті й вуха Мої будуть сприймати молитву на цьому місці" (II Хрон. 7, 15).

Очі Божі бачать серед найтемнішої ночі. Вони проникають у розум і серце людини й знають докладно, що в них діється, знають про все, й нічого не можна скрити перед ними. Такими є очі всевидячого Бога-Творця, Якому, як каже псаломпівець, "та навіть темрява для Тебе не занадто темна; і ніч, немов день, світить. Так темрява, як і світло!" (Пс. 139, 12).

Це дійсно важлива правда. Бог бачить усе й знає про все, не тільки тому, що Він близько людини, бо: "У Ньому бо живемо, рухаємося й існуємо..." (Діян. 17, 28), але також тому, що Він співпрацює з кожним нашим ділом, словом, гадкою і бажанням. Без Божої співпраці не можливо ні кроку зробити, ні одного слова вимовити, ні одної гадки чи бажання повзати. Ісус Христос повчає, кажучи: "Я виноградина, ви – гілки. Хто перебуває в Мені, а Я в ньому, – той плід приносить щедро. Без Мене ж ви нічого чинити не можете" (Йо. 15, 5).

Отож, варто пам'ятати протягом цілого життя про всюдиприсутнього й всевидячого Господа Бога, передусім у час спокуси, тоді ніколи Його не образи-

мо. Божа Сила допомагає у кожному кроці. Він Всемогучий Бог і люблячий Батько, то що ж злого може нам трапитись? Хто зможе противитись Його святій Всемогучій Волі? Божий Син, Ісус Христос, запевняє: "Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть; а бійтеся радше того, хто може погубити душу і тіло в пеклі" (Мт. 10, 28). Бо як запевняє Христос Господь: "Хто хоче спасти своє життя, той його погубить; а хто своє життя погубить ради Мене, той його знайде" (Мт. 16, 25; 10, 39; Мк. 8, 35; Лк. 9, 24). Тобто земне життя, втрачене в службі Христовій чи Його Євангелії, приводить до життя вічного й безмеж-ного щасливого в небі.

Бог є Всемогучий і Всесправедливий. Він може зробити все, що само в собі є неможливим. Він творить щось з нічого, абсолютно з нічого. Його єдиним знаряддям є Його Всемогуча Воля. Йому треба тільки зробити єдиний акт волі й негайно стається те, що Він захоче: "Словом Господнім створене небо, і подихом уст Його – вся Його оздоба...Нехай шанує Господа вся земля; нехай Його бояться всі, що живуть на світі" (Пс. 33, 6, 8). "Бо Він сказав, і сталося; Він повелів, і постало" (Пс. 33, 9).

Отже, Господь Бог є абсолютно від нікого, ані від нічого незалежний у своїй діяльності й тому може робити все, що тільки захоче, й не має Йому нічого неможливого. Так також заявляє Ісус Христос апостолам словами: "У людей це неможливо, – але не в Бога; у Бога бо все можливо" (Мк. 10, 27).

Таким чином, релігія – це найважливіше добро в житті людини, Боже світло для її розуму. Завдяки їй пізнаємо мету нашого життя і дорогу, яка веде до цієї мети. Хто живе без релігії, той блукає в темноті. У Святому Письмі написано: "Сидять у темряві та тіні смертній" (Іс. 9, 1; Лк. 1, 79).

Релігія дає нашій волі надлюдську силу для здійснення добрих справ і подолання грішних пожадань, полегшує біль і гоїть рани, дає людині справжнє задоволення.

Отже, релігія – складне явище духовного життя суспільства, яка на всіх етапах розвитку людської цивілізації відігравала надзвичайно важливу роль. Релігія поєднує й пов'язує людину з Богом. Вона спонукає її ушановувати Бога, визнавати, що Він є Творцем світу і підтверджувати її віру ділами. Людина має природну релігійність, бо їй властиве вроджене почуття – змагання до ідеалу. Людина складається з матеріального – тіла і його фізичних прикмет – та духовного – душі та її прикмет: розуму й волі. Людина, як створена особа, має обов'язки супроти її Творця і супроти інших людей, які відкриваються в крилатому латинському вислові: "Ora et labora" – "Молись й працюй". Релігія закликає людину смиритися перед Богом, як Батьком усіх людей, і побачити в іншій людині свого брата чи сестру, тобто собі рівного. Релігія заперечує пиху, гордість поодиноких людей і народів та закликає всіх жити в гармонії. Релігія є основою найвищої моралі, якою вона займається протягом усього існування. Із занепадом релігії занепадала також мораль, а водночас, і весь суспільний лад: Римська імперія, Радянський Союз.

Релігія – основа гармонізації взаємодії людини, природи та суспільства, формування екологічного світогляду, екологічних чеснот і екологічної культури та відповідальності за світ Божого створіння загалом. Вона формує людину. Релігія – джерело екологічної етики і моралі, основний важіль збалансованого розвитку людства.

Відхід від релігії, знищення, плондрування та зневага релігійних святинь і обрядів, позбавлення народу його духовності поширюють зневіру, бездуховність, аморальність, злочинність, глобальну катастрофу навколишнього середовища, погіршення здоров'я громадян загалом. Без релігії люди відчужуються, стають ворогами, руйнуються родини, що неодмінно призводить до духовної, моральної та екологічної деградації суспільства, його звиродніння.

На жаль, через брак елементарних релігійних знань, уявлення людини про релігію поверхове. Тривалий час вища школа виховувала неприязнь до релігії. Проте сьогодні неможливо прогнозувати основні соціальні процеси без врахування релігійного чинника, про що свідчить історичний досвід України.

Ось чому екологізація освіти повинна мати печать християнства, бо у протилежному випадку – це виступ проти природи людини. Як навчав у III ст. н.е. апологет християнства Тертуліан: "людська душа вже із своєї природи є християнська". Тому християнська мораль, яку сам Господь заклав у людині, відіграє найважливішу роль у захисті створіння та подоланні екологічної кризи. Мораль плекає не тільки певні норми поведінки, але і виховує людину в любові до Бога, до своєї Землі, до родини. Християнська або Божа мораль – це Закон, за яким повинна жити людина, щоб уникнути різних трагедій як тут на Землі, так і після смерті.

Християнська мораль – це Ісус Христос, це Його Особа, Син Божий, Він і Його Слово, яке каже: "Істинно бо кажу вам: Доки перейде небо й земля, ні одна йота, ні одна риска з закону не перейде, поки все не здійсниться" (Мт. 5, 18). Син Божий, друга Особа Пресвятої Трійці, рівний за гідністю і сутністю з Отцем, неповторна Божа Особа, Слово Боже, Він Бог і Людина в одній Особі з подвійною природою – Божою і людською.

Таким чином, Христос – це унікальна Богом послана Особа для нас і ради нас. Правдивий Бог і Правдивий чоловік. Воплочення Сина Божого – це відвічний божественний задум про спасіння: "Бог бо так полюбив світ, що Сина Свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а жив життям вічним" (Йо. 3, 16). Отож, саме любов до людини – Його "чоловіколюб'я" – стало причиною приходу Бога у світ. Ісус Христос – унікальна Особа в історії. Ним не можна легковажити. За Христом і Його Словом вже понад дві тисячі років. Його появу у світі задовго передрікали пророки і мудреці. На Нього з величезним нетерпінням чекали всі немичні, знелодені, обкрадені та притоптані.

Проте сам факт Його приходу на землю перекреслив навіть найфантастичніше уявлення, став найбільшим чудом епох. Воно затьмарило всі найбагатіші легенди, бо Він і найбільші постаті минулого та сучасного світу – нездоланна скеля і мізерні піщинки.

Життя, чуда і вчення Ісуса Христа стали найбільшими подіями світової історії, яких ось уже понад два тисячоліття ніщо не може перевершити. Вони не мають собі рівних у людських звершеннях, технічних досягненнях, найсміливіших помислах, бо затьмарюють їх навіть у пошуках самої ідеї такої спроби. З Ним народи світу поєднують свої найзаповітніші задуми, мрії про вічність, зміст життя, свободу, правду, щастя і радість.

Ісус – могутня скеля, на якій заснована християнська віра. Вона витримала важке випробування часом, у процесі якого ще більше загартувалася, зміцнювалася. Утвердившись на всіх континентах світу, вона стала зразком довершення.

ності служіння Всевишньому, взірцем моральної чистоти і найгуманніших цінностей, необхідних для прогресу людської цивілізації.

Ісус – серце світу, міст, що єднає два береги, розділені прірвою. Якщо християнин зраджує Христа, то він руйнує власну особистість, відмовляється від Бога і стає немичним, жалюгідним створінням. Тому Ісус – жива вода для спраглої людської душі.

Ісус Христос – це двері життя, двері спасіння, що відкриті для всіх, двері Божого милосердя, яке випромінює нове світло на людство. "Я – двері. Хто ввійде крізь мене – спасеться" (Йо. 10, 9).

Його наука не є сукупністю абстрактних правд, – це участь у живій Божій тайні. Завдяки сильному зв'язку між тим, що Він каже, тим, що робить, і тим ким Він є, якість і суть Його навчання незмірно перевищують якість і суть науки "учителів" в Ізраїлі.

В історії людства було багато "учителів", навіть оспіваних і окликаних "народом". Основою їх діяльності були комуністична доктрина, войовничий атеїзм, груба брехня, оперта на філософію матеріалізму, які зводили людину до істоти цілковито матеріальної, людини "гвинтика" у суспільстві. Не особи з правами і гідністю, з образом і подобою Божою, як вчить Слово Боже, з безсмертною душею, відповідальністю перед її Творцем, а людини – без жодних сталих морально-етичних засад. Книга Буття розкриває глибинний зв'язок людини з Богом: "Сотворімо людину на Наш образ і Нашу подобу". Саме на образ Христа – воплощеного Сина Божого – сотворено людину, вона існує в Христі, у Якому вона усиновлена Богом. Тому збагнути людину можна через Христа.

Ісус Христос приніс своїми Євангеліями світло, правду і життя вічне. Твори людських "вождів" сіяли смерть. Христовому царству не буде кінця. Царства "вождів" не пережили століття. Науки Христа є понадчасові, вони завжди актуальні, проті змістом, стосуються кожної людини всіх часів, до людей з іншими ментальностями.

Особливістю катастроф ХХ ст. було те, що вони були породжені не стільки проблемами, скільки способами їх вирішення, не так природними катаклізмами, поза людським контролем, як людськими ідеями перебудови світу.

Людина, як Боготвірний феномен, повинна мати глибинне прагнення до світла й істини, осягати яке їй допомагає наука Христа. Дух людський має оновитися, після чого людство врятує себе від деградації і деструкції, зокрема екологічної.

Згідно з наукою Христа, людина і суспільство у всіх відношеннях повинні бути ладом спільноти, в якій збережено гармонію особи, суспільства і природи. Саме Христова Церква – Містичне Христове Тіло – є зразком таких відносин, де наявна співпраця і солідарність усіх членів та послух ІІ Голови.

Попри всі випробування, падіння, понад дві тисячі літ християнства неспростовно довели: Слово Ісуса Христа рятує людей від деградації, тобто остаточного морального падіння, від планетарного зодноріднення на засадах ненависті як норми життя і наживи як панівної ідеології. Немає такої сфери життя, якої не торкнулося б християнство.

Суспільно-політичний і культурний прогрес Європи немислимий поза релігійним первнем, який понад два тисячоліття репрезентує християнство. Кожна європейська нація у своєму розвитку зазнавала впливу християнського духу. Україна – не виняток.

Школи, середньоспеціальні та вищі навчальні заклади повинні насамперед виховати таких людей, які уміли б жити за Божими законами та усвідомлювали б, що духовність – це Альфа й Омега. Бо Бог є Вічне Життя. Він має в Собі Вічний Закон, із якого випливає природний і моральний закони, згідно з якими Господь створив Всесвіт (Бут. 1). Із природного закону випливає фізичний, хімічний, біологічний закони, за якими розвиваються рослинний і тваринний світ. Людина ж, яку створив Бог на образ і подобу Свою (Бут. 1, 27), розвивається не тільки за природними законами, але й за моральними, оскільки має розум і волю (право вибору). Моральний закон Господь Бог вкладає у совість людини та подає його у Божих Заповідях, які повною мірою передбачають пошану і любов і до Господа, і до довілля зокрема. Божі Заповіді – це і найвищі міжнародні закони, бо "не вбий", "не вкради" адресовано також людині як суб'єктові вселенської історії та глобальних екологічних процесів. Отже, саме християнське розуміння правди про людину та природу є вирішальною умовою на шляху подолання кризи довілля. Втрачаючи зв'язок із Богом, своїм Творцем і Спасителем, людина перетворюється з мудрого, люблячого та відповідального управителя довірених скарбів створіння – природи – в жорстокого поневоловача, експлуататора та руйнівника.

Руйнуючи створений Богом світ, людина знищує передумови свого існування та поповнює важкі гріхи проти Бога – "гріхи, які кличуть про помсту до неба". Гріх є не тільки смертельно небезпечним для життя грішника, але й загрожує всьому створеному Богом світу. У цьому сенсі йдеться про екологічний гріх, який полягає в безвідповідальній поведінці стосовно Божого творіння. Світлої пам'яті Папа Іван Павло II особливо наголошував, що цей гріх є важким злочином проти життя сучасної цивілізації та життя майбутніх поколінь.

Тому людина серцем повинна чути тільки Боже Слово, Його Мову, щоб до її душі дотикалася тільки Його Десниця; щоб кожен день духовно оздоровляв тих серед нас, хто не усвідомлює своєї християнської суті, хто навпомацки шукає свій життєвий шлях, не відчуваючи Світла Господньої Істини, розминаючись із Божим Сином. Божа Сила, Божа Ласка допоможе людині протистояти чорнобильському отруєнню, любити землю, природу, освітлювати її долю Світлом Правди, щоб вона не прогнівила Бога негідними вчинками і не осквернила Його Святого Духа "ложними устами"; була небайдужою і усвідомлювала, що відповідальність за довілля є невід'ємною складовою Віри в Бога Творця і Спасителя всього світу, а також загальнолюдського покликання; протистояла споживацькому тиску та хворобливому бажанню "мати та володіти!"; виробляла добру звичку шукати в побуті шоразу нових і нових можливостей дружнього ставлення до природи; об'єднувала свої зусилля в рамках спільних екоакцій, як наприклад: "Година Землі" та "Посади дерево".

Потрібно дозволити Богові діяти у нас і через нас! Загорітися любов'ю до Богом створеного світу! Сіяти зерна Божої науки.

Отож, мудрість вибору: "пісок" або "камінь". На камені збудує той, хто побільшує релігійне знання: "Погиє народ Мій за те, що немає знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе", – говорить Господь Вседержитель. Не варто забувати, що наша доля, як і особисте життя, – в Божих руках, у Божому розпорядженні. Потрібно допомогти собі й студентам відчувати Божий поклик, щоб збагнути, що тільки у Божій Правді – сенс людського існування, що тільки Божі

Закони є Найвищими та Найсправедливішими. Тоді Господь надприродним чином виведе людину на дорогу Християнської моралі.

Ось чому для подолання духовного вакууму в Україні треба поспішати забезпечити розвиток релігійної, моральної і національно-культурної освіти молоді через систему державної освіти. Якщо в Конституції України зазначено про відповідальність перед Богом, то, очевидно, потрібно реалізувати цю відповідальність у практиці: ввести за рахунок вишівського компонента як обов'язковий предмет "Етика на засадах християнської моралі", формувати християнський світогляд у викладанні навчальних дисциплін, особливого природничого спрямування. Слово Боже, віра в Бога, у Святу Христову Церкву плекатимуть здоровий дух нації на вічних християнських цінностях, бо високі моральні засади закладаються на все людське життя саме в дитячому та юнацькому віці.

Не зважаючи на спеціалізацію, вся студентська молодь, як і кожна людина, об'єднана однією спільною потребою: формуванням особистості на вічних релігійних цінностях, які професійно і систематично вивчаються на курсі релігієзнавства. Будь-які національні, культурні, моральні, сімейні орієнтири, які виражають виховні засади формування молоді людини в Україні, немислимі без заглиблення у релігійні джерела цих, похідних від релігії, орієнтирів. Вивчення української історії, філософії, культури і традицій без їхнього релігійного фундаменту буде тільки профанацією науки і копіюватиме підхід войовничого атеїзму, який ще недавно був провідним елементом комуністичної ідеології. Скорочення годин чи усунення релігієзнавства з програм і навчальних планів вищих навчальних закладів, що відбувається в Україні, обмежує свободу студентів, які внаслідок своєї незрілості не мають ще сформованих поглядів і не здатні свідомо вибрати фундаментальних предметів, які відіграють формацийну роль у житті молоді людини, яка щойно, вийшовши з-за парти, увійшла в особливу фазу свого духовного дозрівання, пошуку і самоусвідомлення. Не отримання відповіді на фундаментальні питання, пов'язані з метою життя, покликання людини, її вартості, своєю чергою матиме катастрофічний вплив на подальше продовження скоочування суспільства до аморальності, споживацтва, невігластва, ціннісної дезорієнтації, розпусти та збочень, пияцтва, злочинства, шахрайства, підступності та обману. Будь-яка держава потребує високоморальних і духовно зрілих професіоналів із різних галузей, а не геніїв-злочинців, фахівців-збоченців, технічно грамотних, але морально і духовно бідних людей, які не чують голосу Ісуса, не прихилиються серцем і душею до Його Духовної Мудрості. Саме тому курси релігієзнавства, християнської етики, біоетики, християнської філософії, психології та педагогіки, християнського суспільного вчення є одними з важливих чинників релігійного виховання всіх, незалежно від спеціальності, студентів, щоб "Бог був усім в усьому" (1 Кор. 15.28), оскільки Господь є на початку і в кінці цього всього, що є цінним і що потребує спасіння, "...бо земля моя, – говорить Бог. Ви ж приходні й комірники в мене" (Левіт, 25.23).

Таким чином, сучасна екологічна криза настала через відвернення людини від Бога, що призвело до деструкції взаємовідносин людини з іншими людьми та з її природним довкіллям. Навпаки, все повинне бути вміщено у Бозі, як у Центрі й Меті життя. Тому людина і поводить так безвідповідально з іншою людиною та природою у суспільстві загалом. Вона забула, що створена на Божий образ, відкуплена кров'ю Христа та покликана до вічної єдності з Богом, що

світ – це все людство, яке прийшов відкупити Христос, тобто всі люди всіх часів (Пор. Мк. 16.15).

Отже, щоб отримати належні суспільні зміни, зокрема й щодо формування правдивої екологічної свідомості, треба звернутися до духовних і моральних здібностей особи та до постійної вимоги її внутрішнього навернення, тобто до "екології" – чистоти душі, від якої залежить "екологія" думки, "екологія" соціуму, "екологія" культури, "екологія" довкілля. Тільки від чистоти душі людини, яка є джерелом людської діяльності, залежить чистота відносин у суспільстві, зокрема екологічних.

"Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога" (Мт. 5, 8). Ісус Христос стверджує також: "З повноти бо серця уста промовляють. Добра людина з доброго скарбу добро виносить, лиха ж з лихого скарбу лихе виносить" (Мт. 12, 34-35). Ось чому, наскільки людина є внутрішньо чиста, мудра, досконала, свята, настільки її зовнішня діяльність буде втіленням її чеснот і відображенням її душі.

Література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту. – Львів : Вид-во Отців Василіан "Місіонер", 2007. – 356 с.
2. Екологічне вчення Церкви: папа Іван Павло II на теми створіння та екології : пер. з італ. В. Шеремети. – Івано-Франківськ, 2006. – 454 с.
3. Андрушко В.Т. Релігія та екологія // Екологічна культура фахівця як чинник сталого розвитку : навч. посібн. / В.Т. Андрушко, Н.М. Дуда, О.С. Гриджук, М.С. Кравець, І.П. Магазинщикова, С.Л. Шлемкевич / за заг. ред. І.П. Магазинщикова. – Львів : ТзОВ "ВФ "Афіша", 2012. – 416 с.

Андрушко В.Т., Лучкив М., Волошын Л.М., Мыкыта Н.О. Религиозное воспитание студенческой молодежи – главная основа экологизации образования

Рассмотрены нравственные причины обострения глобального экологического кризиса, ее реальная угроза для существования человека и природы. Раскрыто значение религии, духовности, морали, охраны окружающей среды и их взаимосвязь в ее преодолении. Отмечено на ответственности за созданный Богом мир-природу, его будущность, а также на актуальных проблемах религиозного воспитания студенческой молодежи, призванной быть носителем духовности и лелеять Божьи и нравственные принципы, молитвы и добрые дела, прислониться сердцем и душой к Духовный мудрости Иисуса Христа, иметь должное уважение к людям, другим живым существам и природе.

Ключевые слова: Бог, Священное Писание, религия, мир, духовность, человек, природа, экология, обязанность, ответственность, образование.

Andrushko V.T., Fr. Luchkiv M., Voloshyn L.M., Mykyta N.O. Religious Education of Students as the Main Principle of Environmental Education

Some moral reasons of exacerbation of global environmental crisis and its real threat to the existence of man and nature are considered. The importance of religion, spirituality, moral principles, environment protection and their interaction in the crisis resolution are revealed. Personal responsibility for the world and nature both created by God, their future, as well as the actual problems of religious education of students who are supposed to spread spiritual values and cherish God's and moral virtues, prayer and good deeds, incline heart and soul to the spiritual wisdom of Jesus Christ, to have due respect to people, other living creatures and nature, are also emphasised.

Key words: God, Holy Scripture, religion, spirituality, world, human, nature, environment, life, duty, responsibility, education.